

ЕДИЦИЈА ВО ЧЕСТ НА БЛАГОЈА КОРУБИН

ЈАЗИКОТ НАШ ДЕНЕШЕН

Редактор на едицијата: Снежана Велковска

ИНСТИТУТ ЗА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК „КРСТЕ МИСИРКОВ“ — СКОПЈЕ
при
УНИВЕРЗИТЕТОТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“

ЈАЗИКОТ НАШ ДЕНЕШЕН, КН. 35

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ ОД НАУЧНИОТ СОБИР

ЈАЗИКОТ ВО УМЕТНИЧКАТА ЛИТЕРАТУРА

одржан на 17 – 28 септември 2020 г.

Скопје 2025

Редакциски одбор:

д-р Снежана Велковска
д-р Елена Јовановска-Грујовска
д-р Олгица Додевска-Михајловска

д-р Снежана Веновска-Антевска

д-р Катица Топлиска-Евроска
д-р Фани Стефановска-Ристеска

СР - Каталогизација во публикација Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“, Скопје

811.163.3(062)
821.163.3.09:81(062)

ЈАЗИКОТ во уметничката литература : одржан на 17 – 28 септември 2020 год. / [уредник на едицијата Снежана Велковска]. - Скопје : Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, 2025 (Скопје : Винсент-графика). - 171 стр. ; 24 см. - (Едиција во чест на Благоја Корубин „Јазикот наш денешен“ ; кн. 35)

Библиографија кон трудовите

ISBN 978-608-220-095-8

а) Македонски јазик -- Собири б) Македонска книжевност -- Јазични аспекти – Собири

COBISS.MK-ID 65773061

Ана ВИТАНОВА-РИНГАЧЕВА

ЈАЗИКОТ ВО ПОЕЗИЈАТА НА ИВАН ВАСИЛЕВСКИ

Апстракт: Во овој труд ќе се обидеме да го протолкуваме поетскиот дискурс на македонскиот поет Иван Василевски, што претставува успешен обид архаичната лексика да се издигне на ниво на поетски јазик. Во поезијата на Иван Василевски одсвонува ехото на гласовите од минатото. Неговиот, скоро ритуален пев, крие неверојатно богат семантички материјал, проникнат во суштината на зборот изроден некогаш одамна во јазикот и мислата на мудриот предок. Неговиот поетски израз е стилски обликуван со оригинално поетско чувство за обликување на јазикот. Употребата на архаичната лексика на македонскиот јазик и формите од црковнословенскиот јазик го прават поетскиот говор на Василевски, фигуративен и стилски богат. Поемите „Азбукословецот“, „Петнаесетте“ и „Потомците на Чрт“ се лирско-епски творби во кои најдобро се исчитува и раслојува јазикот и поетиката на Иван Василевски. Токму во нив, авторот ја доизградува својата препознатлива поетика која се стреми кон откривање на старите зборови и нивното преобликување во нови семантички конструкции.

Клучни зборови: Иван Василевски, поема, архаична лексика, црковнословенска лексика.

*По јазикот се расјознаваме
и по јазикот се разликуваме.
Во сè друго сме исти!*

Иван Василевски

Поетиката на македонскиот поет и полиграф Иван Василевски¹ допрва ќе биде предмет на истражување во македонската книжевна наука. Малку се

¹ Иван Василевски е автор на седум збирки поезија (*Привев во ѝшишинаѝа, Црнорисци, Кука на свездиѝе, Заѝочени души, Уѝки, Кула во соноѝи, Манасѝир во зборѝи*), шест поеми (*Наѝаша, Повеј во ѝшишинаѝа, Александар, Пеѝнаесетѝе, Поѝомѝиѝе на Чртѝ и Азбукословецѝи*), една книга поеми (*Одмеѝување на свейѝиѝ*), една драма (*Лоза*), како и повеќе литературни творби во книжевната периодика. Изборот од неговата поезија е објавен во 2015 година под наслов *Сликање на анѝелоѝи*. Како истакнат публицист, самостојно или со коавтори ги објавил книгите: *Триесетѝ ѝодини кошарка во Сѝрумѝица, Анѝион Хлебеѝ* (романизирана биографија на македонски, српскохрватски и на словенечки јазик), *Блаѝој Исѝаѝиѝов – македонска фудбалска леѝенда, Збраѝимени оѝиѝѝини во Јуѝославија, Сѝрумѝица* (прва и единствена илустрирана монографија на Струмичкиот регион (на македонски и на англиски јазик), *Сѝрумѝичани* (енциклопедиски именик), *Борис Трајковски – македонска ѝаѝа и ѝордосѝ* (на македонски и на англиски јазик) и други.

оние кои, трагајќи по убавините насликани со убавиот македонски пишан збор, застанале да пладнуваат под крошната на простум издигнатата поетова мисла. Неговата личност и неговата поезија беа слеани во едно, се одликуваа со вродена скромност и убеденост дека пред големината на зборот треба да се стои простум и да се тивува. Како пред црковен олтар. Така твореше поетот, скромно, тивко заслушан во ехото на зборот кој му беше најверниот сопатник по трнливата патека на животот. Ја одеше храбро, со раскрварените рани на стапалата, со неизговорените зборови застанати на работ на усната, а во испотените дланки го чуваше перото, на него се потпираше кога ги поминуваше мостовите, под кои зјаеја мрачните провалии на животот. Неговиот чекор беше тивок, но стамен, бидејќи со себе ја носеше љубовта и верата кон најсветото, јазикот. Поетскиот свет на Василевски како да постои во некое подземно златно кралство на зборот. Како во сказните во кои кралот си изградил свое подземно кралство во кое ја чува својата сакана ќерка, така и поетот си изградил свој таинствен свет во кој ја чува својата единствена непорочна љубов, поезијата. И тука постојано навраќа, катадневно ги издигнува палатите од зборови, ги устројува.

Кај Василевски поетскиот третман на зборот е сосема едноставен, разбирлив, прилагоден на вкусот на обичниот читател. Една поетска оригиналност која суштествува покрај брегот на современата македонска литература, на чекор од матицата каде водата е брза, жуборлива и на моменти заматена. „Најголем ефект во поезијата се постигнува кога поетот ќе го изненади читателот со нешто познато“ (Конески 1993:34). Иван Василевски познатото го преоблекува во нова, чиста, празнична руба, извадена од ковчето на народната традиција. Како во крстилница го измива зборот, го очистува од патината и прероден го пушта да го освои светот. За него создавањето на песната значи преобликување на мислата и зборот, или она што за Конески беше „откривање на песната“. Во поетскиот јазик на поетот нема случајности, сè е однапред испланирано, обмислено, секој збор си има свое место во градењето на поетската слика. Создавањето на песната е како преместување камчиња по боја, големина и форма. Вештиот мозаичар го создава мозаикот по однапред замислената слика за него. Поетот преку вешто одбраните зборови го создава мозаикот на мислата и срцето, а тоа е песната. Преку увидот во неговите своерачно напишани поетски творби, воочивме како лексички ја обогатувал песната, како, трагајќи по совршениот збор, наоѓал богати, бујни извори на чистиот македонски јазик. „Максимално компримираниот израз (позгуснат не ќе најдете во македонската современа поезија) е доказ за творечката зрелост на поетот, кој им дава неслутени можности на значенската и на звучната компонента на стихот. Зборовите се набиени со таква енергија што фрлаат искри“ (Барбаровски 2008: 278). Така песната почнува да гори постојано хранејќи се од зборот, како кога огнот бара кислород за да пламне.

Кај Василевски можеме да зборуваме за „самоговор на песната“, одредница што Старделов ја посочува при анализата на стихот на Конески. Многузначна, многузборлива, говорлива, семантичка полна е поетската мисла

на Иван Василевски. Поетот како сам да си поставил свои узуси, нив ги следи, во нив се огледува и по нив создава. Кога велиме узуси, мислиме на неговата нарав да нурнува длабоко во таинствените светови на народниот јазик, да се загледува во позадината на калиграфско издлабените зборовни состави, да ги набљудува. Оттаму, од прашливите долапи на стариот јазик, на површина да ги вади зборовите налепени со патина. Критичарите, кои се одважиле да пишуваат за делото на Василевски, се едногласни во проценката дека јазикот во поезијата на Василевски е само навидум едноставен. Мислиме на едноставноста којашто, според Лотман, е последица на совладаната сложеност, бидејќи не ѝ претходи, туку се појавува врз нејзиниот фон. „Поезијата на Иван Василевски има едно навистина ретко и необично својство: успевајќи постојано да остане и да се остварува како поезија, таа ниту во еден миг не го напушта наумот да стане говор, исказ, соопштение“ (Стојчевски 2015:). И токму тоа авторот го постигнува во двете негови поеми „Азбукословецот“² и „Петнаесетте“³. Во нив поетскиот говор станува порака упатена кон читателот, но и опомена, упрек и укор. Преку делото на Климент Охридски – сесловенскиот азбукословец и подвигот на Светите Петнаесет Тивериополски Свештеномаченици, Иван Василевски успева, својата поетска мисла да ја преточи во порака дека чувајќи ги јазикот и верата, ќе го сочуваме и родот и породот. Пишувајќи за поемата „Петнаесетте“ посочивме дека „авторот, од една страна, понира длабоко во тајните светови на својата интима, а од друга страна, води битка со мрачните сили кои векови наназад надвиснувале и се заканувале да го пресечат папчникот на неговиот народ, со вистинската историја за него“ (Витанова-Рингачева 2019: 189). Ако книжевноста им дава благородна боја на историските вистини, тогаш стихот на Василевски е најубавата нијанса од тој спектар.

Постои кај Василевски некаков процес на себеодмерување во потрагата по оригинален и препознатлив поетски јазик. Имајќи увид во неговите бележници, можевме да го засведочиме процесот на создавање на песната. Василевски ги барал зборовите, ги одвраќал од намерата да заминат во сферите на пасивноста, како да знаел дека секој збор има свој претходник кој живеел и дишел во некои далечни, минати времиња. Импресионира неговото познавање на јазикот, на изворните форми на зборовите од кои авторот создава чудесни збороплети, густо плетено од значења на толку мала површина: *Родe зажезлан меѓу диви ѝодници, / Молејќи ѝ се на свеѝлиналиа –/Уише колку ѝорчини ќе ѝрозолиа / Твојатиа ѝирејска молковија?* („Азбукословецот“) Нашето внимание го привлекува првиот стих:

² Поемата „Азбукословецот“ ја доби наградата „Григор Прличев“ за најдобра необјавена поема на македонски јазик за 2013 година.

³ Раѓањето на култот за светите Петнаесет тивериополски свештеномаченици во Струмичкиот Регион се случува во IV век, кога мачеништвото на овие богоугодници започнато во малоазискиот град Никеја, својата кулминација ќе ја доживее во некогашен Тивериопол, денешна Струмица. Мачениците биле погубени од страна на Валент и Филип, Јулијанови началници во Солун, на 28 ноември 362 г., стар стил (11 декември, нов стил).

Именката *жеџол* означува *железна или дрвена ѝрачка шџо се сџава на јарем ѝри вѝреџање*. Во македонскиот јазик постои *зажеџла* како форма на свршен глагол со значење *сџаваа жеџли во јарем ѝри вѝреџување добиџок*, а формата *зажеџлан* е глаголска придавка изведена од посочениот глагол. Така кај Василевски песната станува фигура со полисемичка вредност, таа има своја вредност на фонолошко, морфолошко, синтаксичко и на семантичко ниво.

Поетската мисла на Василевски натежнува од јазичните наслојки што ги носи врз себе. Имено, таа мисла не е тенко предиво меѓу невештите прсти на младата ткајачка. Неговата мисла е цврсто плетиво, раскошни збороплети изработени со филигранска прецизност. Поетот го зема зборот и од него го цеди сиот нектар, сета есенција и со неа го „топи“ стихот. Во поезијата на Иван Василевски одсвонува ехото на гласовите од минатото. Стихови како крцкот на старите дебели греди на патонот на старата македонската куќа. Чиниш говорат, шепотат старите напукани, прашливи предмети, заборавени на полиците на старите полураспаднати витрини. Неговиот, скоро ритуален пев, крие неверојатно богат семантички материјал, проникнат во суштината на зборот, изроден некогаш одамна во јазикот и мислата на мудриот предок. И токму тој збор и токму таа мисла како да воскреснува, како да го турка големиот камен поставен на влезот на гробницата (животот): *Се искревааџи оџнилаџа на збороџи/ како џласџови свеџлина / на џрисојна лака, на џагина, / како џороломна виулица / шџо ја освојува џиџинаџа – / и калемаџи џлодниџи / на неџзнаџа овошка* („Азбукословецот“). На виделина излегуваат неверојатни компарации со висока семантичка вредност, кои пак прават интензитетот на поетската мисла да градира во климакс: *Ќе жилиџе ко џроскоџи на чемерна скрка / како чички на џџорна нива / како нескроџлив сџремеж / за сџас на дуџиџе* („Азбукословецот“). Секое литературно дело зборува со сопствена интонација, тон и боја (Вангелов 2004: 246) и по тоа се разликува од другите дела. Поетската мисла на Василевски е драматична, но обоена со лирски тонови, еден цел систем на поетски идеи што ја создаваат атмосферата на песната. Авторот применува „пластовит поетски пристап“ (Старделов 2018: 174) кога ја создава песната, како неимар кој напластува слоеви, за да ја направи површината мазна и отпорна на какви било влијанија. Пластовите се оние збороформи кои авторот ги зема од архаичната лексика, ги вдумува во својот стих, ги спаструва од заборава. Јазикот во поезијата на Иван Василевски може да се разгледува од различни аспекти. Сепак, парадигматично за неговата поетика е употребата на архаичната лексика на македонскиот јазик како градивен елемент на метафораа, но и на другите стилски изразни средства, како и употребата на црковнословенизмите во неговите поеми: „Азбукословецот“, „Петнаесетте“ и „Потомците на Чрт“. Со постапката на употребата на црковнословенскиот јазик како дел од поетската творечка постапка на авторот, Василевски како припадник на современата генерација македонски писатели, застанува во редот на големите: Славко Јаневски со делата „Тврдоглави“ (1969), „Чекајќи чума“ (1984), „Кучешко распетие“ (1984),

„Легионите на свети Адофонис“ (1984), Анте Поповски во „Тајнопис“ (1975), Богомил Ѓузел во збирката „Псалими“ (1999), Венко Андоновски со романот „Азбука за непослушните“ (1994), Драги Михајловски во збирката раскази „Скок со стап“ (1994), како и Благоја Ристески со драмата „Лепа Ангелина“ (1995). Делата на овие, но и на помалку афирмирани автори, укажуваат на тоа дека траги од црковнословенскиот јазик се сочувани во делата од современата македонска литература (поезија, проза и драма). Од книжевно-историските сведоштва знаеме дека црковнословенскиот јазик во својата варијанта (со влијанија од народниот говор) на овие простори функционира како книжевен јазик сè до почетокот на XIX век. Современите автори прибегнуваат кон внесување на изрази, фрази, но цели стихови од црковнословенските текстови со цел да го обогатат сопствениот стил и израз, но и да го архаизираат, до степен да му овозможат на читателот непосредно доживување на една далечна епоха. Токму таков ефект постигнува Иван Василевски во поемите „Азбукословецот“, „Петнаесетте“ и „Потомците на Чрт“, кога со посредство на црковнословенизмите го обојува просторот на поемата, му дава призивок од времето кога стожерните историски личности твореле и живееле. Како читатели имаме чувство дека го делиме просторот со Петнаесетте маченици и со великот Св. Климент, стилот на епохата во која живееле, станува контекст во кој дише стихот во поемата создадена децении подоцна. Да се воспее ликот и делото на Чудотворецот Климент, не е неопходно да се знаат само историските факти, туку треба да се поседува ерудиција и вроден талент за творечка трансформација на мислата, со храброст за длабоко нурнување во длабочините на јазикот. Токму во тие длабочини сè уште живи опстојуваат архаичните зборови и конструкции кои авторот ги вади на виделина и им дава нови, современи јазични контексти. А таму некаде во потсвеста пак, уште тлеат зборовите слушнати на неделна литургија, изговорени и напишани на црковнословенски јазик. И едните и другите, иако заминале во пасивноста, никогаш не исчезнале, напротив, на чудесен начин оживуваат во книженоста. Чундева (1986: 184–197) која прави анализа на црковнословенизмите во делото на Славко Јаневски, вели дека „црковнословенизмите се употребуваат од две причини: прво за да му се даде на текстот историски колорит, т.е. функционираат како синал за припадноста на речта на некое друго време, и второ, како експресивно средство коешто на искажувањето му дава нота на свеченост и возвишеност“.

И кој е и Аз и Ижица

И Буки и Веди, и Глаголи и Герв,

и Добро и Есӣ, и Живеѿе и Земља

И кој е и Сјало и Иже , и Јер и Јаѿ,

и Како и Лјуди, и Мислиѿе и Наш

И кој е и Он и Оѿ, и Покои и `Рци

и Слово и Тврдо, и Ук и Фрѿ и Хрѿ

и Ци, и Чрв и Шѡа
И кој е и Аз и Ижица
 („Азбукословецот“)

За Климент наоѓа соодветни лексеми и го нарекува: Азбукословецот, Праотецот, Граматик, Калемар, Свештеномудрец, Чудотворец, Белоризец, Вликомудрец, „Кој е и Камен, и Порта во мракот“. На одредени места стиховите добиваат форма на пословичен израз, на мудра изрека во која стожер е зборот *зилје*, збор кој и припаѓа на архаичната лексика, со значење *зависѡ*: *А не знааѡ дека оној / шѡо фрла зилје заѡ ѡуѓи меѓи– / оѡрови сее во својаѡа нива* („Азбукословецот“). „Во овој славоспев за Климент Охридски се застапени лексемите кои се дел од религиозната терминологија, како на пр.: **еретик, кондак, литургија, олтар, стихира, тропар**: *На која ѡрубa да оѓласам војна меѓу оѡци и ереѡци? Каков омаен ѡј оѡ свеѡа лиѡурѓија, оѡ монашко бдене? Кој би изѓрувал ѡајноѡс оѡ вакавска книѓа, словар оѡ ѡаѓански оѡѡар? О божје, заносно сунаѡ ѡроѡари, кроѡки сѡихири, кондеѡи“ (Ѓорѓијоска, Макаријоска 2016: 99).*

Од поемата „Петнаесетте“ која содржи петнаесет песни (секоја по пет терцини) ги издвојуваме следните стихови:

Евсеѡ, креѡок чѡеѡу, каѡеѡ на соѡоѡна нурија
Аз недосѡјни раб божју и служѡѡел, миракул
Писах, манускриѡѡ о свјаѡѡх великих мучениѡи

Сија книѓа, ѡисание о словах, добрим и умним
Људима дај, за духовно сѡасение неѓрамоѡѡних
Ти ѡсичислен у монаха и блажениј ѡмошник
На куѡѡриѡе вѡовиѡи, кроѡок ѡаѡѡко на сираѡиѡе.
 („Петнаесетте“)

Стиховите се парадигматични бидејќи преставуваат најубав пример како на едно место во симбиоза на архаичната и црковнословенската лексика ја прват песната во исто време лексикички богата, но и возвишена. При анализата на стихот: *Евсеѡ, креѡок чѡеѡу, каѡеѡ на соѡоѡна нурија!* ги воочуваме зборовите: *креѡок* – силен, здрав; *чѡеѡу* – читач; *каѡеѡ* – врв; *соѡоѡ* – силен извор; *нурија* – парохија. Ваква густина на стихот, ретко се среќава во македонската поезија во почетокот на новиот век. Му се обраќа на Евсивиј, во првиот стих со атрибути за него, а потоа продолжува на црковнословенски јазик да говори во прво лице како недостоен раб божји кој пишува слово за светите маченици, за во последниот стих повторно се врати на современата на форма на јазикот и го нарече Евсивиј, *кроѡок ѡаѡѡко на сираѡиѡе*. Црковнослевенизми се среќаваат и во стиховите од поемата „Потомците на Чрт“: *Пред добромѡ цару рукоѡворина*

/ *Пред боџом вечнаја ѓамјай̄ / И николиже конец жизни.* „Црковнословенската традиција можеме да ја гледаме и како израз на националното во литературата, бидејќи зборува за една национална традиција“ (Црвенковска 2001: 90). Токму традицијата во секоја нејзина форма, преку јазикот, верата, историските контекст „дише“ во стиховите на поемите на Василевски. Затоа како читатели не можеме да се ослободиме од чувството дека ги споделуваме и просторот и времето во кои аворот нè носи со посредство на зборот.

Стиховите на Иван Василевски се плодови од калемот врежан во стеблото на плодниот македонски јазик. Неговата поезија е едно ново исчитување на јазикот, пресоздавање на архаичната мисла, во нова форма, разбирлива за современиот читател. Од бројните архаизми би ги издвиле: *јанџан* – пожар; *чайија* – дрвена конструкција на кров; *сџија* – самовила; *изџрувал* – одделува зрна од пченица или пченка со удирање по класјето; *вакаф* – имот добиен со завештание во верски и хуманитарни цели на џамија или црква; *словар* – буквар; *залиџа* – заскита; *џланик* – место до огништето во селска куќа; *ујреци* – прекори; *јаџуриџа* – кисело грозје; *унер* – чудо; *огнило* – парче челик со кое се удира во кремен и се предизвикуваат искри; *џресој* – место изложено на сонце, обично на јужна страна; *сџрвина* – труп на мртво животно; *џибрина* – чисто, јасно, прозранчно небо; многу студено време; *челенка* – накит од сребро, кој се носи обично на калпакот – за покажано јунаштво; *калџак* – вид свечена капа од крзно, опшиена со чоја, свила или кадифе и украсена со перја или златни синџири (како дел од униформа или народна носија); *скрка* – неплодна каменлива почва; *иманче* – добиток, добиче; *машиџија* – машки потомци; *мемлив* – влажен; *џџоменик* – леб од трици наменет за кучиња; *слаџина* – солена земја; *зиџе* – завист итн. Сите овие и уште многу други зборови влегуваат во рамките на синтагми и зборовни конструкции коишто стилски го обликуваат поетскиот говор, правејќи го силно фигуративен и стилски богат.

Кој би се орзнал џа векува

Под чайија без ничија џаџија?

Кој би изџрувал џајноџис

оџ вакавска книџа,

Словар оџ џаџански оџџар?

.....

О унер, о хула – варвари нè нарекоа,

а во крвџа им рикааџи варвари

како ѕверови на сџрвина

А оџ ујреци не џроџледнавме боже,

Оџи се коџиме на својоџи џланик

(„Азбукословецот“)

.....

*Ќе се крене сеџа машџија
да љовее ехо од некое друџо време
и да се оџкади свеџоџо
од визанџискаџа омраза
Да не џлода мемлив
џџоменик да не лиже
слаџина до очобол
(„Азбукословецот“)*

.....

*Се сјаџија џроџив нас нејаки
Како сверови на изџубено иманче
А нам џлодаџеџџо ни е во крвџа
Браџ на браџа џробар
Син на џаџка волк,
Клименџе Велик
(„Потомците на Чрт“)*

Поетот – ерудит ги покажува своите темелни познавања на архаичните јазични форми токму во синтагмите и зборовните состави. Од богатата низа на синтагми би ги издвоиле оние кои сами по себе прераснуваат во метафори: *брлоџоџ на смрџниџе* (*брлоџ* – нечисто место или легло за диви животни); *џансливи свезри* – (ганса – се ниша, се лула); *џороломна виулица* (горолом – планинско место каде што ветрот ги турнал или ги навалил дрвјата) ; *дива џодница* – фиданка што никнала од коренот или покрај него.

На одредени места стиховите добиваат форма на пословичен израз, на мудра изрека во која стожер е зборот *зиџе* , збор кој и припаѓа на архаичната лексика, со значење *зависџ*: *А не знааџ дека оној / џџо фрла зиџе зад џуџи меџи – / оџрови се во својаџа нива* („Азбукословецот“).

Некаква прифатлива рамнотежа успеал да пронајде поетот, да ги доближи говорот и певот, животот и песната, воздишката и стихот. Песната на Василевски егзистира во меѓупросторот на сонот и илузијата, како да се двоуми каде е нејзиното вистинско место, за на крајот да се вгнезди во срцето на оној кој ја чита. Тишината е изгубениот рај за современиот човек, во неа се оплодува љубовта, со неа се дели тагата и само со неа човекот се збогува со земниот живот. Овие иницијални точки кои авторот ги поставува на самиот почеток на создавањето на своето дело, години подоцна ќе прераснат во негова филозофија на животот и смртта, не како крај на истиот тој живот, туку како премин во свет во кој тагата е обесилена и доведена до непостоење. Болката е грамадна планина,

застрашувачки голема и страшна, од нејзиниот врв, малиот и трошен човек кој е невидлива прашина која единствено нешто што може да стори е да се унижи пред неа, да клекне со приклонета глава и раце склопени за молитва. И тогаш, во таквите мигови на умирање, како народ, во еден глас ги повикуваме Климент, Самуил, Марко Крале, Болен Дојчин, Гоце Делчев...

Неговите стихови водат тивок разговор со тревките, со природата, со земјата и коските што ги чува во своите пазуви. Една лирска драматичност која полека се смирува до степен на помирливост. Поетот го гледа светот низ зеницата на болката, влегува во нејзиното тело сакајќи да ја узнае одблиску, да ја разобличи, изворот да ѝ го најде за да ја зачепи како Блажевата стерна. Образец на убавиот македонски збор – ќе рече Ксенте Богоев за Конески, на кого Василевски му посветува песна насловена “Стожерник на векот“. Неговиот поетски израз е стилски обликуван со еден посебен уметнички осет за обликување на јазикот, како грнчар кој вешто ја обликува глината во совршено обмислен предмет, истовремено убав и корисен.

Ако поетите во животот пишуваат само еден единствена песна, тогаш единствениот рефрен во песната на Василевски е: *Вечни се само ѓрадобиие иишо ќе се извишии во зборои.* Доаѓаме до никулецот на неговата поетика, **зборот** – неговата сила и смисла!

ЛИТЕРАТУРА

- Барбаровски, Г. (2015): „Лелек (и) – химна“, *Сликање на анџелои*, Матица, Скопје.
- Василевски, И. 2015: *Сликање на анџелои*, Матица, Скопје.
- Витанова-Рингачева, А. 2015: „Кон праизворот на поезијата“, *Сликање на анџелои*, Матица, Скопје.
- Витанова-Рингачева, А. 2019: „Поемата ‘Петнаесетте’ од Иван Василевски – меѓу историската вистина и поетовата фасцинација“, *Кулшои на Св. Пеинаесей Тивериојолски свешоеномаченици во средновековнаиша и шоноваиша ешоа – ишоорија, кулшоура и шорадиција*, Завод за заштита на спомениците на културата и Музеј Струмица, Струмица.
- Ѓорѓиоска, Ж., Макаријоска, Л. 2016: „Црковнословенизмите во поемата посветена на Азбукословецот – Климент Охридски“, *Зборник на шоуруови оо меѓународнаиша научна конференција Клименшоово дело (конференција шоосвешена на 1100 шодинишинаиша оо Клименшоовошо шоокојување)*, Штип.
- Конески, Б. 1993: *Свешоои на шоснаиша и леѓендаиша*, Скопје.
- Макаријоска, Л., Ѓорѓиоска, Ж. 2016: „Црковнословенските лексички елементи во поезијата на Михаил Ренцов“, *Зборник на шоуруови оо шоваиша меѓународна научна конференција ФИЛКО – филолошоија, кулшоура и образование*, Филолошки факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип (Македонија) и Филолошкиот факултет при Воронежскиот државен универзитет (Воронеж, Русија), Штип.

- Макаријоска, Л. 2016: *Речник на македонскиот традиционална култура*, Скопје.
- Црвенковска, Е. 2001: „Црковнословенската традиција во македонската литература“
Слободата на јазикот во творештвото, МАНУ, Скопје.
- Чундева, Н. 1986: „Стилски маркирание единици во јазикот на Славко Јаневски“,
Македонски јазик, XXXVI–XXXVII, Скопје.

СОДРЖИНА

Кристина ДИМОВСКА Улогата на преводот на книжевните теории од англиски на македонски јазик	7
Бобан КАРАПЕЈОВСКИ, Марија ПАНДЕВА Интерполации или меѓустил: јазикот во творештвото на Ристо Лазаров.....	18
Марија СТОЈАНОСКА, Виолета ЈАНУШЕВА Употребата на придавките во творештвото на Славко Јаневски	26
Лидија ТАНГУРОВСКА За шеќерното дете од Славко Јаневски	35
Марина СПАСОВСКА, Марина ДАНИЛОВСКА Фразеолошките изрази во прозниот дискурс на Славко Јаневски	40
Симона ГРУЕВСКА-МАЏОСКА Лингвостилистичка анализа на збирките песни „Нерези“ и „Псалми“ на Михаил Ренцов	53
Виолета НИКОЛОВСКА Десанка Максимовиќ и Константин Миладинов (едно постмодернистичко согледување)	59
Ана ВИТАНОВА-РИНГАЧЕВА Јазикот во поезијата на Иван Василевски	64
Тулај ЧАКО Особеностите на поетскиот израз во творештвото на Нецати Зекерија	74

Лилјана МАКАРИЈОСКА, Мери ЦУБАЛЕВСКА Јазичниот израз на Ката Мисиркова-Руменова	84
Олгица ДОДЕВСКА-МИХАЈЛОВСКА Јазикот во романот „Девствена причесна“ на Трајан Петровски.....	97
Лилјана МАКАРИЈОСКА Јазично-стилските особености во прозата на Петре Бицевски	104
Елена ЈОВАНОВА-ГРУЈОВСКА, Елизабета КУЗМАНОВСКА Јазичниот израз во драмата „Светулки во ноќта“ од Томислав Османли	120
Искра ТАСЕВСКА Раскажувачкиот стил на Атанас Раздолев	124
Васил ДРВОШАНОВ Дијалектизмите во романот „Белото Циганче“ од Видое Подгорец	134
Катица ТОПЛИСКА-ЕВРОСКА Сложените образувања во „Горчлив австралиски патопис“ од Трајан Петровски.....	147
Лидија АРИЗАНКОВСКА, Македонка ДОДЕВСКА Сложените именски и придавски образувања во романот „Сестрата на Зигмунд Фројд“ од Гоце Смилевски.....	153
Михајло МАРКОВИЌ, Соња НОВОТНИ Сличности и разлики на народниот јазик на Кирил Пејчиновиќ-Тетоец во делото „Огледало“ со тетовскиот дијалект	161

Издавач:

Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“ – Скопје
при Универзитет „Св. Кирил и Методиј“

За издавачој:

д-р Елена Јованова-Грујовска, директорка

Лекџура и корекџура:

д-р Олгица Додевска-Михајловска

Компјутерска подготовка:

Александар Штерјев

Печат:

Винсент Графика – Скопје

Тираж:

300

Финансирано од Министерството за образование и наука на
Република Северна Македонија